

Seniorzy we Włoszech cz. 3

Autor: Jolanta i Tadeusz Dach

Rzym

Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu – w myślimy tego powiedzenia i my w końcu trafiliśmy do tego miasta. Po odwiedzeniu kilku innych miejscowości we Włoszech, zobaczyliśmy w końcu Rzym. Jest to ogromne miasto, liczące blisko trzy miliony mieszkańców z ogromną ilością zabytków antycznych, nowożytnych, kościołów i państwem watykańskim. Wszystko to mieliśmy zobaczyć w dwa dni - daliśmy radę.

Dzień pierwszy (niedziela) zaczęliśmy od mszy świętej, w której nasi seniorzy uczestniczyli w kościele polskim pw. Biskupa św. Stanisława na via delle Botteghe Oscure 15. Jest to nieduży kościół, który gromadzi Polaków przebywających w Rzymie.

Najpierw napiszemy o zabytkach, które zwiedzaliśmy.

Oglądaliśmy słynne termy rzymskie. Były to kąpiele złożone na kompleks obiektów ulokowanych na rozległym terenie, dostępne dla wszystkich, zarówno ludzi wolnych jak i niewolników, dla bogaczy ale i biednych. Opłata za korzystanie z term była bardzo niska. Jest to ogromny teren z wieloma dawnymi zabudowaniami.

Byliśmy na słynnym placu weneckim, gdzie widzieliśmy m.in. Pałac Wenecki . Ten renesansowy pałac, do połowy XVI wieku pełnił rolę rezydencji papieskiej. Później znajdowała się w nim ambasada Republiki Weneckiej (do 1797 r.) i ambasada austriacko-węgierska.

Po dojściu do władzy Mussoliniego w pomieszczeniach pałacowych urządzono jego rezydencję. Widzieliśmy tam Ołtarz Ojczyzny, który jest dużą budowlą z białego marmuru, dominującą nad placem

Weneckim, będąc zarazem pomnikiem króla Wiktora Emanuela II i Grobem Nieznanego Żołnierza. Pomnik został

zbudowany dla uczczenia zjednoczenia Włoch. Centralną jego częścią to Grób Nieznanego Żołnierza. Poniżej tu wieczny ogień, a Żołnierze trzymają go.

Niedaleko tego miejsca znajduje się wzgórze Kapitolu, na którym od początków Rzymu była twierdza i sanktuarium. Od zawsze było to symbol miasta. Stała na nim świątynia triady bóstw Jowisza Kapitolńskiego, Junony i Minerwy. Od strony Placu Weneckiego prowadzi na wzgórze 123 stopnie ułożone w strome schody. Chyba wszyscy znają legendę, kiedy to Galowie w 390 p.n.e. postanowili zdobyć wzgórze nocą. Wybrali w tym celu najbardziej strome podejście i moment, kiedy obrońcy zmęczeni długotrwałymi walkami i głodem zasnęli. O zbliżeniu się wroga ostrzegły gąsi, ptaki poświęcone bogini Junonie. Atak został odparty. Obecnie na placu znajduje się kopia pomnika Marka Aureliusza. Renesansowo-barokowy budynek na wprost schodów, to pałac Senatorski. Jest tam umieszczony posąg Minerwy, obok dwie leżące postacie, utożsamiane z Nil ze sfinksem – symbol Cesarstwa wschodniorzymskiego i Tybru z wilczycą – symbol Cesarstwa zachodniorzymskiego. Nad pałacem dominuje wieża zegarowa. Mieści się w nim Rada Miejska.

Z tarasu usytuowanego za pałacem Senatorskim, z którego jest doskonały punkt widokowy, oglądaliśmy Forum Romanum.

Forum Romanum

(pol. – rynek rzymski), to najstarszy plac miejski w Rzymie, otoczony sześcioma z siedmiu rzymskich wzgórz. Był on głównym politycznym, religijnym i towarzyskim ośrodkiem starożytnego Rzymu, miejscem odbywania się najważniejszych uroczystości publicznych. Forum zostało zdewastowane w czasie zdobycia Rzymu przez Wizygotów w 410 roku. Do zniszczenia mogło też przyczynić się trzęsienie ziemi w 851 roku. W okresie średniowiecza Forum Romanum ulegało stopniowemu zniszczeniu. Prace wykopaliskowe zapoczątkowano dopiero w 1803, a od 1898 prace te są tam prowadzone systematycznie.

Jednym z najbardziej rozpoznawalnych zabytków Rzymu jest Koloseum, – amfiteatr, wzniesiony w latach 70-72 do 80 n.e. przez cesarzy z dynastii Flawiuszów. Jest to duża, eliptyczna budowla o długości 188 m i szerokości 156 m, obwodzie 524 m, wysokości 48,5 m, z widownią, która mogła pomieścić pomiędzy 45 a 50 tysiącami widzów! Do Koloseum prowadziło 80 ponumerowanych wejść (zachowały się oznaczenia wejść od nr XXIII do LIV), które zapewniały szybkie (przez ok. 6 minut) opuszczenie widowni przez widzów. Odbывались в нем м.ин. walki gladiatorów i polowania na dzikie zwierzęta. Tradycja mówi, iż w Koloseum mordowano chrześcijan, co upamiętniono krzyżem wewnątrz budowli. Od połowy XVIII wieku Koloseum jest otoczone opieką jako miejsce pamięci pierwszych chrześcijan, wcześniej pozyskiwano z niego bloki kamienne jako materiał budowlany. Nazwa Koloseum została nadana we wczesnym średniowieczu od znajdującego się w pobliżu budowli ogromnego (gr. "kolossos") posągu Nerona przedstawionego jako mitologicznego Heliosa. Wszędzie tam było ogromne tłumy turystów. Chwilami trudno było przejść ulicą biegnącą w kierunku Koloseum. Nasi wycieczkowiec mocno naciskali swoje torebki i plecaki, aby nie padły im z rąk.

Panteon, to miejsce poświęcone wszystkim bogom, jest to okrągła świątynia na Polu Marsowym, ufundowana przez cesarza Hadriana 125 roku, na miejscu wcześniejszej świątyni z 27 r. p.n.e., zniszczonej w pożarze w 80 r. n.e. Jest też jedynym obiektem starożytnym, całkowicie niezmiennym do dzisiaj. Panteon poświęcony był bóstwom planetarnym oraz ówczesnie panującemu cesarzowi, a od VII wieku Panteon jest użytkowany jako kościół katolicki pw. Najświętszej Marii Panny od Męczenników. Kopuła budowli odlana jest z niezbrojonego, monolitycznego betonu z centralnym otworem o średnicy ok. 7,9 m, jedynym otworem w kopule oświetlającym wnętrze. Ponieważ otwór nie ma przykrycia, posadzka na środku jest lekko wklęsła z odpływem na zewnątrz do odprowadzania wód opadowych. W XIV wieku Panteon został zamieniony w forteczkę. W okresie renesansu został odnowiony. Pracami kierował Rafael Santi, który później został w nim pochowany. W Panteonie spoczywają również zwłoki włoskich królów Wiktora Emanuela II i Humberta I.

Chodząc ulicami Rzymu, czy też przejeżdżając autokarem, widzieliśmy mnóstwo innych zabytków tego miasta, które nie sposób w tym miejscu wymienić.

Byliśmy na Placu

Hiszpańskim, gdzie mogliśmy podziwiać słynne Schody Hiszpańskie. Kościół u szczytu schodów i schody zostały sfinansowane przez rząd francuski, przyjęła nazwa wiążącą się z lokalizacją ambasady hiszpańskiej. Schody Hiszpańskie należą do miejsc tłumnie odwiedzanych przez turystów. Odbywają się na nich coroczne pokazy mody, a wiosną zdoła ozdobić kwiatowa dekoracja ustawiana z okazji festiwalu kwiatów. Mają one 138 stopni. To jedne z najdłuższych i najszerszych schodów w Europie. U podnóża stopni znajduje się niewielka fontanna Barcaccia (krypa, ódeczka) wykonana w 1623 r.

Fontanna di Trevi, to najbardziej znana barokowa fontanna Rzymu. Została zbudowana z inicjatywy Klemensa XII w miejscu istniejącej wcześniej fontanny zaprojektowanej przez Leona Battiste Albertiego z 1435 r. Zasila ją woda doprowadzona akweduktem zbudowanym w 19 roku p.n.e. przez Agrypę, tym samym, który zasila fontannę Barcaccia znajdującą się u podnóża Schodów Hiszpańskich. Niestety, fontanna ta jest obecnie remontowana i nie ma w niej wody. Tu do tej fontanny turyści zwyczajowo wrzucają drobne monety (przez ramię, do tyłu), by zapewnić sobie "powrót do Rzymu". Istnieją również legendy związane z ilością wrzucanych monet - jedna ma zapewnić powrót do Rzymu, dwie - romans, trzy - lub. Pieniądze, wyławiane przez władze miasta, przeznaczone są na utrzymanie zabytków oraz na potrzeby biednych w Rzymie. Niektórzy z nas, mimo braku wody wrzucili również monety do remontowanej fontanny. Prezentowane zdjęcie fontanny pochodzi z Wikipedii.

Zabytki sakralne

Kościołów, bazylik i różnego rodzaju kaplic w Rzymie są setki, może nawet tysiące. Nasi Seniorzy, podczas dwudniowego pobytu w tym mieście odwiedzili kilka najważniejszych, w tym Bazylikę św. Piotra na Watykanie (omówimy ją później o pobycie w Watykanie).

Byliśmy w bazylikach:

św. Piotra na Watykanie, św. Jana na Lateranie i św. Pawła za Murami, Santa Maria Maggiore, które należą do bazylik papieskich (dawniej zwanych patriarchalnymi) Rzymu i Watykanu.

Bazylika św. Jana na Lateranie. Pełna jej nazwa to: Papieska arcybazylika Najświętszego Zbawiciela, św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty na Lateranie. Matka i Głowa Wszystkich Kościołów Miasta i Świata. Bazylika ta była częścią rezydencji kolejnych papieży od roku 313. Po przeniesieniu siedziby przez papieża do Perugii, a następnie do Awinionu, Lateran został spalony (w 1308 roku) i ograbiony. Dlatego papież Grzegorz XI wracając z Awinionu przeniósł siedzibę na Watykan.

W bazylice tej znajduje się również kaplica polska poświęcona Matce Bożej Częstochowskiej. Seniorzy nasi odprawiali tam pieśni o „Czarnej Madonnie”;

Do bazyliki przylega budynek, w którym mieści się dawna kaplica papieska Sancta sanctorum, w której znajduje się obraz Chrystusa. Zgodnie z legendą malował go zaczął św. Łukasz, a ukończyli aniołowie. Widoczny jest przez okratowane okienko, do którego prowadzi Święte Schody. Zostały przywiezione z Jerozolimy do Rzymu w 326 r. przez św. Helenę, matkę Konstantyna. Zgodnie z legendą pochodzą z pałacu Poncjusza Piłata i po nich wchodził Jezus Chrystus. Kaplica San Lorenzo, w której obecnie mieszczą się schody została zbudowana w XVI wieku na polecenie Sykstusa V. Obecnie pokryte są drewnianą okładziną i wolno nimi wchodzić tylko na kolanach. Obok znajdują się dwie inne klatki schodowe, z których można korzystać bez umartwiania się. Członkowie z naszych Seniorów weszła tym schodami na kolanach, co nie było zbyt łatwym przedsięwzięciem, o czym mogły świadczyć kobiety na kolanach.

Przed bazyliką na Lateranie, widzieliśmy napis w języku polskim, na straganie handlującym dewocjonaliami oraz pamiątkami, który ogromnie wszystkich ubawił – „U nas taniej niż w biedronce”.

Bazylika Ś w. Pawła za murami. Jest to miejsce pochówku świętego Pawła. Bazylikę poprzedza dziedziniec otoczony granitową kolumnadą. Pośrodku ustawiono figurę św. Pawła z mieczem. Bazylika jest oddalona od centrum Rzymu o kilka kilometrów, stąd jej nazwa. Zbudowano ją w miejscu, gdzie wcześniej Lucyna Rzymska pochowała ciało św. Pawła (choć on sam został ścięty około 3 km od tego miejsca). Jest ona ogromna! Wnętrze świątyni o wymiarach 131,0 × 65,0 m, podzielone jest na 5 naw przy pomocy ustawionych w rzędach 80 kolumn. Pod łukiem trójczowym kościelnym nawą główną umieszczony jest grób św. Pawła. Na ścianach naw, ułożone w długi pas, znajdują się medaliony z wizerunkami kolejnych papieży, od św. Piotra aż do Franciszka. Legenda głosi, że jeżeli na wszystkich wolnych miejscach będą medaliony z wizerunkami papieży, wtedy nastąpi koniec świata.

Bazylika Santa Maria Maggiore – polska nazwa to: Bazylika Matki Bożej Wiąkszej lub Bazylika Matki Bożej śnieżnej. Zgodnie z legendą, papież Liberiusz i rzymianin Jan ujrzeli we śnie Matkę Bożą, która powiedziała im, że w miejscu, w którym w środku lata spadnie śnieg, zostanie zbudowany kościół. W nocy z 4 na 5

sierpnia 352 wzgórze Eskwilijskie pokrył śnieg. Papież w obecności ludu rzymskiego wytyczył zarys przyszłego kościoła, który rozpoczął budowę w 432 roku. W świątyni umieszczono ikonę znaną dziś jako Matka Boża Nieczna lub Ratunek Ludu Rzymskiego. W apsydzie znajduje się scena Koronacji Matki Bożej wykonana w 1295 roku. Ołtarz główny osłonięty baldachimem, a pod nim znajdują się relikwie i kość Jezusa. Tam można zobaczyć całe miasto, co również uczynili nasi wycieczkownicy.

Watykan, Państwo

Watykan, Państwo. Watykan to siedziba najwyższych władz Kościoła katolickiego, gdzie rezyduje papież. Obywatele Watykanu to głównie dostojnicy kościelni, księża, zakonnice i Gwardia Szwajcarska. Oprócz tego do pracy przychodzi około 3000 osób mieszkających poza murami Watykanu (pracownicy poczty, radia, gazety, sklepów, dworca kolejowego i szpitala). Stolica Apostolska jest połączona z Watykanem unią personalną i funkcjonalną. Sprawuje ona nad Watykanem wyjątkowe zwierzchnictwo oraz suwerenną władzę i jurysdykcję. Nazwa państwa pochodzi od wzgórza na prawym brzegu Tybru, w zachodniej części Rzymu, gdzie była etruska osada zwana „Vatica” albo „Vaticum”. Natomiast

„Państwo Watykańskie” wymyślił Benito Mussolini, strona kościelna proponowała nazwę „Roma vaticana” (Rzym watykański) podczas negocjacji traktatu laterańskiego w 1929 roku.

Do Watykanu wybraliśmy się w poniedziałek rano, licząc, że może nie będzie tak dużego natężenia turystów. Okazało się, że kolejka chętnych do zwiedzenia Watykanu i Muzeum watykańskiego liczyła sobie kilkaset metrów! Nasza wycieczka wszystkich ominęła i weszliśmy na teren muzeum w Watykanie bez żadnego kłopotu. Jeszcze tylko trzeba było przejść "bramki"; wykrywające metal i

byliśmy wewnątrz. Najpierw poszliśmy w dwóch grupach zwiedzać ogrody watykańskie. Są one pięknie utrzymane, z ciekawą roślinnością. Widzieliśmy budynek, gdzie mieszka poprzedni papież Benedykt, budynek radia Watykan i wiele innych. Chodziliśmy alejkami po których spaceruje papież. Później poszliśmy do muzeum watykańskiego.

Muzea Watykańskie powstały ze zbiorów dzieł sztuki zgromadzonych przez poszczególnych papieży. Początki kolekcji związane są ze zbiorem dzieł zgromadzonych przez Sykstusa IV i Juliusza II. Powiększone one były podczas pontyfikatów kolejnych papieży. Udostępnione zostały publiczności już w 1787 roku w celu pogłębienia znajomości sztuki i kultury. Muzeów jest kilka i posiadają one różnorodne kolekcje dzieł sztuki z całego świata. Można oglądać zbiory rzeźb antycznych. Było to bardzo ciekawe doświadczenie. Wiele z tych rzeźb znaliśmy z historii i księzek np. z „Mitologii greckiej”. W galeriach mogliśmy podziwiać również zgromadzone tam zbiory arrasów, map i ksiąg.

Byliśmy również w Kaplicy Sykstyńskiej – papieskiej kaplicy w Pałacu Watykańskim. To w niej odbywają się najważniejsze uroczystości oraz konklawe, czyli wybory nowego papieża.

Specjalny piec wstawiany na czas wyborów ma wyprowadzony ponad dach komin. Kolor wydobywającego dymu informuje zgromadzonych na Placu Świętego Piotra o wynikach głosowania: czarny - nie udało się jeszcze wybrać nowego papieża, biały - decyzja o wyborze została podjęta. Obecnie, podczas zwiedzania Kaplicy, nie wolno fotografować, filmować ani prowadzić rozmów. Przewodnicy omawiają poszczególne freski korzystając z tablic ze zdjęciami, umieszczonych na Dzieńcu Pinii. Freski znajdują się na ścianach bocznych kaplicy, ale również na jej sklepieniu. Prace nad ozdobieniem sufitu papież Juliusz II zlecił Michałowi Aniołowi. Trwały one w latach 1508-1512. Malowidła zdobiące sufit opowiadają historię ludzkości od stworzenia świata, przez grzech pierworodny aż do biblijnego potopu. Według cząsto powtarzanej legendy, artysta pracował sam w niesprzyjających warunkach, niewygodnej pozycji i słabym oświetleniu. Jednak badania przeprowadzone podczas ostatniej konserwacji fresków wykazały, że miał on kilku pomocników. Dopiero ponad dwadzieścia lat później Michał Anioł namalował fresk „Śąd Ostateczny”. Dzieło powstało na zamówienie papieża Klemensa VII w latach 1536-1541.

Zwiedziliśmy również podziemia Watykanu, gdzie złożone są ciała zmarłych papieży. Widzieliśmy miejsce, gdzie pochowany został papież Jan Paweł II do chwili przeniesienia go do bazyliki św. Piotra.

Bazylika św. Piotra na Watykanie została zbudowana w latach 1506-1626. To drugi co do wielkości kościół na świecie (powierzchnia ok. 23 tys. m²) i jedno z najważniejszych wiązanych miejsc chrześcijaństwa. Według tradycji stoi ona na miejscu ukrzyżowania i pochówku św. Piotra, uznawanego za pierwszego papieża – jego grób leży pod głównym ołtarzem. W bazylice i w jej podziemiach znajdują się także groby innych papieży (łącznie ok. 150 papieży). Byliśmy w tych podziemiach, gdzie złożone są ciała zmarłych papieży. Widzieliśmy miejsce, gdzie pochowany był papież Jan Paweł II do chwili przeniesienia go do bazyliki św. Piotra. Długo chodziliśmy po bazylice. Byliśmy w kaplicy św. Sebastiana, gdzie znajduje się grób wiązanego Jana Pawła II. Widzieliśmy grób papieża Jana XXIII, przepiękny pomnik św. Piotra i wiele, wiele innych pamiątek historii chrześcijaństwa.

To byłyby bardzo długie dwa dni zwiedzania Rzymu. Jest tam tak duża ilość miejsc zabytkowych, że pewnie i tygodnie pobytu, by było za mało, aby wszystko zobaczyć. Można jednak do Rzymu wrócić chociaż ci, co wrzucali monety do Fontanny di Trevi…

Zdj: Jola i Tadeusz Dach